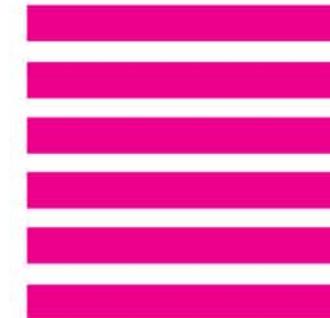

Zaštitite se od diskriminacije na osnovu seksualne orijentacije i rodnog identiteta!

Gejevi,
lezbejke,
biseksualne
i transrodne osobe
ostvarite svoja prava!

Zaštitite se od diskriminacije na osnovu seksualne orijentacije i rodnog identiteta

Šta podrazumijevaju seksualna orijentacija i rodnji identitet (SORI)?

Spol podrazumijeva biološke karakteristike reproduktivnog sistema, što u suštini označava razliku spolnih organa, hormona, hromozoma i spolnih žlijezda kod muškaraca i žena, dok **rod** predstavlja društvenu konstrukciju u odnosu na spol, koja se manifestuje u očekivanom društvenom ponašanju, koje uključuje izražavanje roda odjećom, frizurom, šminkom, nakitom, bojama, govorom tijela, itd.

Seksualna orijentacija je privlačnost između osoba, koja je fizičke, seksualne, emotivne i psihičke prirode. Seksualna orijentacija može biti homoseksualna, biseksualna i heteroseksualna. Diskriminacija se najčešće javlja na osnovu **homoseksualne** (prema lezbejkama i gejevima) i **biseksualne orijentacije**.

Rodni identitet je subjektivni osećaj pripadnosti ili nepripadnosti jednom od rodova, muškom ili ženskom, koji nije zasnovan na spolu ili seksualnoj orijentaciji. Diskriminacija na osnovu rodnog identiteta usmjerenja je prema transrodnim i transekualnim osobama.

Homoseksualne osobe
Spolno uznenimiravanje
Segregacija
Mobing

Šta je to diskriminacija?

Diskriminacija je svaki postupak kojim te neko isključi, ograniči ili onemogući u obavljanju svakodnevnih aktivnosti ili korištenju zagarantovanih prava na osnovu nečije seksualne orijentacije ili rodnog identiteta.

U BiH diskriminacija je zabranjena Zakonom o zabrani diskriminacije (Član 2.).

Diskriminacija na osnovu SORI može biti:

Direktna/neposredna diskriminacija je svako unaprijed određeno različito postupanje, djelovanje ili propuštanje djelovanja koje dovodi neku osobu ili osobe u nepovoljniji položaj od drugih osoba u sličnim situacijama.

Npr. kada ti neko zabrani ulazak u neki objekat ili da daruješ krv na osnovu tvoje stvarne ili prepostavljene seksualne orijentacije.

Indirektna/posredna diskriminacija postoji kada naizgled neutralna odredba ili praksa dovodi neku osobu ili grupu osoba u nepovoljniji položaj u odnosu na druge osobe.

Poslodavac ima pravilo prema kojem zaposlenici bez djece moraju raditi više noćnih ili vikend smjena što bi dovelo do toga da ti ukoliko si pripadnik LGBT zajednice, za koje je manja vjerovatnoća da imaju djecu, radiš duže i pod nepovoljnijim uslovima.

Podsticaj na diskriminaciju

Transrodne osobe

Seksualna orijentacija

Biseksualne

Direktna/indirektna

Oblici diskriminacije

Spolno uznemiravanje je svaki oblik neželjenog fizičkog, verbalnog ili neverbalnog ponašanja, koje je seksualne prirode, čiji je rezultat povreda dostojanstva neke osobe, a koje stvara zastrašujuće ili ponižavajuće okruženje.

Ideš sa svojom djevojkicom i grupa prolaznika ti dobacuje „Dođi da ti pokažem šta je to pravi muškarac“, ili kada ti neko šalje pornografski sadržaj u e-mailovima.

Mobing je oblik nefizičkog uznemiravanja na radnom mjestu i podrazumijeva ponavljanje radnji čiji je cilj ponižavanje određene osobe i degradacija njenih radnih uslova, profesionalnog i ličnog integriteta.

Kolega na radnom mjestu ili šef te vrjeđa zbog tvoje seksualne orientacije; dobacuje ti da „ni ne izgledaš kao muško/žensko“; obraća ti se u rodnu suprotnom od tvog.

Segregacija je odvajanje osoba na osnovu njihove pretpostavljene homoseksualne orientacije ili rodnog identiteta.

Na času fizičkog odgoja nastavnik te pošalje da igraš „gume sa djevojčicama“ umjesto da „igraš fudbal sa dječacima“; radne kolege ne žele dijeliti kancelariju sa tobom.

Podsticanje na diskriminaciju postoji kada neka osoba javno ističe svoj negativan stav prema LGBT osobama ili podstiče druge na diskriminaciju LGBT osoba.

Utjecajni političar ističe svoj lični negativni stav prema homoseksualnosti, znajući da to može izazvati negativne reakcije njegovih pristalica prema osobama homoseksualne orientacije.

z osobe

**a diskriminacija
je i rodnog identiteta!**

Kako i od koga tražiti zaštitu od diskriminacije?

Institucija ombudsmena za ljudska prava BiH

Ukoliko smatraš da si diskriminisan/a, žalbu protiv diskriminacije možeš podnijeti direktno Ombudsmenu popunjavanjem posebnog formulara koji se Ombudsmenu dostavlja putem pošte, fax-a, e-mail-a ili lično. Ombudsmen BiH ima urede u Banja Luci, Sarajevu, Mostaru, Brčko distriktu i Livnu. Kontakt informacije za ured u kojem možeš prijaviti diskriminaciju, pronaći ćeš na web stranici: www.ombudsmen.gov.ba.

Vaša prava

Ako želiš potražiti besplatnu pravnu pomoć ili zastupanje, možeš se obratiti Udruženju Vaša prava koje je vodeća nevladina i neprofitna organizacija koja pruža pomoć osobama na teritoriji Bosne i Hercegovine u svim pitanjima građanskog prava i ljudskih sloboda. Vaša prava možeš kontaktirati preko njihove web stranice: www.vasaprava.org.

Sud

Zaštitu također možeš koristiti i u sudskom postupku. Ovaj postupak pokreće se isključivo na tvoj zahtjev. Pokrećeš ga tužbom općinskom/osnovnom sudu na čijem području boravište ili sjedište ima odgovorna osoba (fizičko lice) ili pravno lice (državna institucija, preduzeće) koje te je diskriminisalo.

U postupku pred sudom nije tvoja obaveza da dokazuješ diskriminaciju. Tvoja obaveza je da izneses svoj slučaj i priložiš dokaze ukoliko ih imaš. Onaj koji je postupao diskriminirajuće je obvezan u postupku pred sudom dokazati da nije bilo diskriminacije. Ukoliko si prijavio/la diskriminaciju ili učestvovao/la u postupku za zaštitu od diskriminacije, ne smiješ trptjeti negativne posljedice tog prijavljivanja ili učestvovanja.

Sarajevski otvoreni centar

Za dodatne informacije ili savjet možeš se obratiti i Sarajevskom otvorenom centru, nezavisnoj, nepolitičkoj i neprofitnoj organizaciji koja promoviše aktivno građansko učešće kroz političku edukaciju i zagovara za ženska i prava LGBT osoba kroz politike jednakosti, na broj telefona 033/264-421 ili e-mail adresu: pravnosavjetovanje@soc.ba.

Projekt realiziraju:

Ovaj projekt je finansiran od strane Američke ambasade u Sarajevu i svi stavovi, mišljenja i zaključci izneseni ovdje ne odražavaju nužno stav State Departmenta nego isključivo Sarajevskog otvorenog centra.

Transrodne osobe
Seksualna orientacija   Direktna/indirektna diskriminacija
Segregacija   Transeksualne osobe